

7/4352

T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : B.12.0.SGB.0.03-610- 2948
Konu : Yazılı Soru Önergeleri

01./08/2008

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 11.07.2008 tarihli ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7642 sayılı yazı.

İlgi yazı ekinde alınan Kırklareli Milletvekili Turgut DİBEK'e ait 7/4351, Antalya Milletvekili Osman KAPTAN'a ait 7/4352, Adana Milletvekili Hulusi GÜVEL'e ait 7/4353, Mersin Milletvekili Mehmet ŞANDIR'a ait 7/4354 esas nolu yazılı soru önergelerine ilişkin Bakanlığımız görüşleri ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Mehdi EKER
Bakan

EKLER:

- 1) Görüş 7/4351 (2 sayfa)
- 2) Görüş 7/4352 (5 sayfa)
- 3) Görüş 7/4353 (4 sayfa)
- 4) Görüş 7/4354 (1 sayfa)

YAZILI SORU ÖNERGESİ

Önerge Sahibi

: Osman KAPTAN

Antalya Milletvekili

Esas No

:7/ 4352

Rusya Federasyonu 7.6.2008 tarihinden itibaren Türkiye'den domates, patlıcan, üzüm, patates ve limon alımını durdurmuştur. Bu sorunla ilgili olarak;

SORU 1) 2005 teki benzer olayda, Rusya'nın Ülkemizden "**bitki sağlığı açısından yüksek riskli bitki ürünlerinin Rusyalı uzmanların katılımıyla yükleme öncesi denetleme yapılması koşuluyla ithalata izin verdiği**" doğru mudur?

CEVAP 1) 2005 yılında yaşanan sorun bitki karantina etmenleri nedeniyle meydana gelmiştir. Yeni sorun ise pestisit kalıntısı iddiaları nedeniyle yaşanmıştır.

Rusya Federasyonundan (RF) uzmanlar Türkiye' deki karantina denetim sistemi ve bu konudaki çalışmaları yerinde görmek amacıyla gelmişlerdir.

2005 yılında yapılan ziyaret ve çalışmalar sonucunda ülkemizdeki karantina kontrollerinin, Dünya standartlarında olduğu RF tarafından görülmüş, anılan tarihten sonra da alınan ilave tedbirler ile de RF'den alınan bildirim oranı %0.2'den %0.06'ya gerilemiş olup, bu bildirim oranı düşerek %0'a yaklaşmıştır.

SORU 2) Rusya'nın 1-29 Temmuz 2005 tarihleri arasında; "**birlikte denetleme düzeni hakkında tasarı hazırladığı, ne var ki Türk tarafının söz konusu anlaşmayı imzalamadığı**" doğru mudur? Doğru ise, hangi gerekçeyle imzalanmamıştır?

CEVAP 2) Karantina ile ilgili "Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu arasında "Bitki Karantina Düzenlemeleri Alanında İşbirliğine İlişkin Protokol" 29.10.2005 tarihinde her iki ülke yetkilileri tarafından imzalanarak yürürlüğe konulmuştur.

SORU 3) Rusya'nın, "2006 yılında Türkiye tarafına yetkilendirme ve izin için 120 adet yeni korumalı bitki sağlık sertifikası gönderdiği ve bunun sonucunda 16 sahte bitki sağlık sertifikası tespit edilmiş midir?"

CEVAP 3) RF tarafından bildirilen 120 sertifika 20.06.2006 tarihinden önce uygulamada olan Bitki sağlık Sertifikalarını kapsamaktadır.

Bakanlığımızca yapılan incelemeler sonucunda bu 120 sertifikadan 16'sı kayıtlarımızla uyuşmadığı Bakanlığımız ilgili birimlerince düzenlenmediği tespit edilmiştir.

Konu ile ilgili olarak bu sertifikaların 15'i için Trabzon'da, 1'i için de Adana'da yargıya intikal ettirilmiş olup, mahkemeler devam etmektedir.

Sahte sertifika olaylarını önlemek amacıyla filigranlı ve 16 güvenlik anahtarı bulunan Bitki Sağlık Sertifikaları basımı yapılarak, 18.04.2007 tarihinde diğer ülkelerin kontak noktaları ile birlikte RF'ye de örnek Bitki Sağlık Sertifikaları gönderilmiştir.

Sahte sertifika olaylarını önlemek amacıyla basımı yapılan filigranlı ve 16 güvenlik anahtarı bulunan bu Bitki Sağlık Sertifikaları 20.06.2007 tarihinden itibaren kullanılmaya başlanmış ve bu tarihten itibaren sahte sertifika iddiasını içeren herhangi bir olay yaşanmamıştır.

SORU 4) 2008 yılı ilk üç aylık döneminde 4 olayda Rusya açısından karantina niteliği taşıyan 2 tür obje tespit edildiği; bu konularda Rusya 4.2.2008 tarih ve 3/1012 sayılı,

25.03.2008 tarih ve 3/2610 sayılı, 6.5.2008 tarih, 3/4284 sayılı yazılan Türkiye'ye göndermiş midir? Göndermiş ise bu yazılar hakkında ne işlem yapılmıştır?

CEVAP 4) Rusya Federasyonu'nun,

- 04.02.2008 tarih ve 3/1012 sayılı yazıda belirtilen iki parti mandarin ihracatında *Ceratitis capitata*,

- 25.03.2008 tarih ve 3/2610 sayılı yazıda belirtilen mandarin ihracatında *Ceratitis capitata*, kesme çiçek ihracatında ise *Frankliniella occidentalis*,

- 06.05.2008 tarih ve 3/4284 sayılı yazıda ise kesme çiçek ihracatında *Frankliniella occidentalis* bulunması hususları bildirimine konu olmuştur.

Ceratitis capitata ile ilgili bildirimine konu olan Bitki Sağlık Sertifikalarını düzenleyen inspektörler hakkında soruşturma talimatı verilmiştir.

Kesme çiçekte *Frankliniella occidentalis* kontrolleri çok riskli ve çiçekte yaprak kınları v.b yerlerde tespiti çok zor olduğu için bulaşık ürün gönderme riskini ortadan kaldırmaya yönelik olarak, kesme çiçeklerde karantina amaçlı fümigasyon uygulamasına yönelik teklif RF'ye yapılmıştır. Uygulamaya başlamak için RF'den resmi teyid beklenmektedir. Bu şekilde kesme çiçek ile ilgili sorun da çözülmüş olacaktır.

SORU 5) 26.5.2008 tarihinde Rusya'nın Novorossiysk Limanında yapılan denetimde 20.465 ton domatesin Karantina niteliklerine uymadığının tespit edildiği doğru mudur?

CEVAP 5) RF tarafından 20.465 ton domateste Novorossiysk Limanında yapılan denetim ile ilgili olarak Zirai Karantina etmeni yönüyle herhangi bir bildirim alınmamıştır. Söz konusu ürün ile ilgili olarak pestisit kalıntısı nedeniyle bildirim alınmıştır.

SORU 6) 2008 yılı içinde Rusya'da, "Türkiye'den gelen ürünlerin seçmeli denetiminde, Rusya yasaları açısından azami tolerans sınırını aşan miktarda pestisid, nitrox ve nitrit içeren 86 parti (3.980 ton) tespit edilmiş midir?"

CEVAP 6) Rusya Federasyonu'na yapılan taze meyve ve sebze ihracatında, RF tarafından RF MRL değerlerine uymayan 56 parti (3.980 ton) ürün belirlenmiştir.

RF'ye yapılan taze meyve ve sebze ihracatında gönderilen tüm ürünlerin pestisit analizleri yapılarak uygun olanlar gönderilmektedir. 01 Mayıs 2006 tarihinden 01 Haziran 2008 tarihine kadar toplam 31.517 adet ürün partisinin pestisit, nitrat, kurşun analizi yapılarak bu ürünler için "Sağlık Sertifikası" düzenlenmiştir.

Ülkemizden Rusya Federasyonuna toplam ihracatta, 1 Mayıs 2006 tarihi ile 01 Haziran 2008 tarihleri arasında alınan bildirim sayısı 149 adet olup bildirim alan parti sayısının toplam düzenlenen sertifika sayısına oranı % 0.5 dir. RF'nin ülkemizden talep ettiği kalıntı limitleri, Kodeks Alimentarius, AB ve Türkiye'nin AB ile uyumlu olarak uyguladığı limitlerinden genelde 20-30 kat hatta 100 kat daha düşük seviyelerde bulunmaktadır (örneğin; domateste *chlorpyrifos* için AB ve ülkemiz 0.5 mg/kg değeri uygularken, RF bu limiti 0.005 mg/kg olarak uygulamaktadır).

SORU 7) Rusya'nın Avrupa Birliği Komisyonu ile 26.03.2008 de imzaladığı anlaşmanın bir benzeri olan antlaşma metnini 25.4.2008 tarihinde, 3912 sayılı yazı ile Türkiye'ye iletmesine karşın bu antlaşmayı Türkiye niye imzalamamıştır?

CEVAP 7) Bakanlığımıza 25.04.2008 tarihi öncesinde veya sonrasında imzalanmak üzere RF tarafından herhangi bir antlaşma metni resmi veya gayri resmi olarak gönderilmemiştir.

SORU 8) Türkiye "gerekli önlemleri almazsa" kiraz, portakal, mandalina ve

greyfurta da yasak konacağı 28.5.2003 tarih ve 5/5194 sayılı yazı ile size bildirilmiş midir?

CEVAP 8) RF tarafından, 07.06.2008 tarihinden itibaren Türkiye'den RF' ye ihraç edilen domates, patates, patlıcan, limon ve üzüm ihracatına RF tarafından tek taraflı kısıtlama getirilmiştir. RF'ye ihraç edilen her parti bitkisel ürün eşliğinde söz konusu partinin üretiminde ve korunmasında kullanılan pestisitler ve bu pestisitlerin son kullanıldığı tarih hakkında bilgileri içeren belgeler istenmektedir. Türkiye tarafı olarak gerekli önlemlerin alınmaması durumunda kiraz, portakal, mandalina greyfurt ürünlerini de kapsayacak şekilde genişletileceğine dikkat çekilmektedir.

SORU 9) Rusya ile paraf edilen yeni mutabakat sonucu, 1.7.2008' den itibaren izlenebilirliği olmayan (barkotsuz) ürünlerin Rusya'ya ihracatına izin verilmeyeceğine göre, küçük üreticinin bu sistemde ihracatçıya ürün satması mümkün olmayacak ve **küçük üreticilerin mağduriyeti oluşacaktır. Bu mağduriyetin giderilmesi için ne tür tedbirler alacaksınız?**

CEVAP 9) RF'ye ve iç piyasaya arz edilecek ticarete konu ürünlerde kullanılan pestisitlerin kayıt altına alınması istenecektir. Bu amaçla gerekli eğitim çalışmaları pilot bölgelerde yapılmış olup ve sistem oturtulmaya çalışılmaktadır.

İzlenebilirlik ise tamamen paketlenme ve işleme evlerinde ürünün bir barkot veya kimlik sistemiyle geriye doğru izlenebilirliğini sağlayacak alt yapının oluşturulmasıyla ilgili olup, toptancı, market veya ihracatçıların, ürünü aldıkları kişileri izlemeye kullandıkları bir sistemdir. Dolayısıyla küçük yada büyük ölçekli üretim yapan üreticilerin mağdur edilmesi söz konusu değildir.

SORU 10) İzlenebilirliği sağlanan (barkotlu) ürünlerin ancak Rusya'ya ihracatına izin verilirken, **iç piyasaya verilecek ürünler için de aynı tedbirleri alacak mısınız?**

CEVAP 10) Bakanlığımızca hem iç tüketime hem dışsatıma yönelik üretimi yapılan taze meyve ve sebze tarımında kullanılan kimyasalların kayıt altına alınması hedeflenmektedir. İhracatta önemli olan Ülkemizin itibarı kadar, kendi insanımızın sağlığı, gelecek nesillerimizin korunması da şüphesiz çok daha önemlidir. Bu nedenle 2009 yılından itibaren hem ihracata, hem de iç piyasa yönelik üretilecek olan taze meyve ve sebzede kullanılan kimyasalların kayıt altına alınması ve izlenebilirliği çalışmaları yürütülecektir.

SORU 11) 2005 yılından beri gerekli tedbirleri zamanında almayarak üretici ve ihracatçıların mağduriyetine sebep olduğunuz için **istifa etmeyi düşünüyor musunuz?**

CEVAP 11) RF ile yapılan ihracatta yaşanan sorunları çözüme kavuşturulması için önlemler aşağıda verilmektedir.

GIDA HİZMETLERİ YÖNÜYLE ALINAN TEDBİRLER;

- RF'ye yapılan taze meyve ve sebze ihracatında yıkama, ayıklama, seçme, sınıflandırma, mumlama, paketlenme, etiketleme, depolama faaliyetinde bulunan sadece **“Çalışma İzni ve Gıda İşyeri Sicil Numarası”** almış işyerlerine ait ürünlerin ihracatına izin verilecektir
- 01 Mayıs 2006 tarihinden itibaren RF'ye ihraç edilen taze sebze ve meyvede **“Bitki Sağlık Sertifikası”** ile RF mevzuatı (*pestisit, kurşun, nitrat*) uygun olan ürün partilerine **“Sağlık Sertifikası”** düzenlenmekte ve **“Analiz Raporu”** da eklenerek ürünün ihracatına izin verilmektedir.
- Sağlık Sertifikası düzenlenmesinde 13 il, ürün çıkış kapısı olarak 10 il ve ürün analizinde 4 adet Bakanlığımız İl Kontrol Laboratuvar Müdürlükleri ile 7 adet Bakanlığımız tarafından yetkilendirilmiş Özel Gıda Laboratuvar görevlendirilmiştir. Kullandığımız

numune alma, laboratuvar analiz metotları, dedektörler, ekipman, kimyasallar, Uluslar arası ve AB standartlarındadır.

- DTS Denetmenleri tarafından standart formda verilen Parti numarası olan ve etiketlenmiş partide öncelikle İnspektör tarafından karantina kontrolü yapılmakta, uygun olması durumunda, Gıda Denetçisi tarafından ilgili mevzuat çerçevesinde nakliye aracı (tonajı) başına analiz numunesi alınmaktadır.
- Numune alınacak ürün partisi “İhracat Beyanname”sinde belirtilen ve nakliye aracına göre parti büyüklüğünü tamamlamadığı sürece, eksik olan partiden kesinlikle numune alınmamaktadır.
- Her ihracata konu parti üründe tek yerine iki inspektör tarafından karantina kontrolleri ve iki gıda denetçisi tarafından da nitrat, kurşun ve pestisit kalıntısı kontrolleri yapılmaktadır.
- Her ihracata konu parti üründe pestisit, nitrat ve kurşun kalıntılarının tespit ve tayini için numune almada “Türk Gıda Kodeksi” dikkate alınmaktadır.
- Üründe kullanılan pestisitlerin RF için uygun olması ve yapılan analiz sonuçlarının tümünün RF kalıntı limitlerinin altında olmasının tespitinden sonra Zirai Karantina / Bitki Koruma Şubesi koordinatörlüğünde Kontrol Şubesiyle beraber üründe en son uygulanan pestisitlerin ismi ve uygulama tarihi ile ürünün hasat tarihi Forma yazılarak (İhraç edilecek taze meyve ve sebze üretiminde kullanılan pestisit İzleme Formu) ürün beraberinde gönderilecek Form ihracatçı tarafından tamamlanmaktadır. Bu Form “Bitki Koruma Şubesi”nce onaylanmakta ve “Bitki Sağlık Sertifikası”na iliştilmektedir.
- Analiz sonucu RF’ye ihracat açısından uygun olduğu tespit edilen parti, nakliye aracına yüklenerek araç İl Müdürlüğümüz Kontrol Şubesi tarafından plastik kilit sistemi ile mühürlenmektedir.
- İhracatın aksamaması için İl Müdürlükleri, Zirai Karantina Müdürlükleri ile özel/kamu Laboratuvarları 24 saat esasına göre koordineli bir şekilde çalışmaktadır.
- Aynı nakliye aracında birden fazla cins ve/veya çeşit ürün gönderilecekse her ürün partisinden alınacak numuneler ayrı ayrı analize tabi tutulmakta ve ayrı ayrı değerlendirilmektedir.
- İhraç edilecek ürünler için düzenlenen “Sağlık Sertifikası”nda belirtilecek parti numaraları için DTS tarafından verilen parti numaraları dikkate alınmakta ve “Sağlık Sertifikası” üzerinde yer alan parti numaraları ile ürün etiketi üzerinde yer alan parti numaralarının aynı olmasına dikkat edilmektedir.
- Her iki taraf arasında hazırlanan “Mutabakat Zaptı” 24.06.2008 tarihinde paraflanmış olup, tarafımdan ve RF Tarım Bakanının imzalamasını takiben beş ürüne getirilen kısıtlama kararı 2 Temmuz 2008 tarihi itibarıyla kaldırılmıştır.

BİTKİ KORUMA HİZMETLERİ YÖNÜYLE ALINAN TEDBİRLER;

- Üreticilerimizin yetiştirdikleri ürünlerde kullandıkları kimyasalların kayıt altına alınması ve izlenebilirliğinin sağlanması amacıyla 2007 yılı Mart ayından itibaren çalışmalar başlatılmıştır. 2007 yılında 3 üründe 4 ilde başlatılan kayıt altına alma ve izleme çalışmaları 2008 yılında turunçgil, domates, üzüm, çilek, kiraz, şeftali, elma ve kayısıda olmak üzere toplam 8 üründe ve 57 ilde yürütülmektedir.
- Ayrıca bu kapsamda mevzuat altyapısının oluşturulması veya iyileştirilmesine yönelik olarak “Bitki Sağlığı Kanunu Tasarısı Taslağı” günümüz şartlarına uygun ve AB mevzuatlarına da uyumlu olacak biçimde hazırlanmıştır.
- İkincil mevzuat olarak “Bitkisel Üretimde Kullanılan Kimyasalların Kayıt Altına Alınması ve İzlenmesi Hakkında Yönetmelik Taslağı” hazırlama çalışmaları devam etmektedir.
- Üreticilerimiz İl Müdürlüklerimizce yapılan eğitim programlarına dahil edilerek bitki hastalık ve zararlıları ile mücadele ve pestisit uygulamaları konularında eğitimleri verilmektedir.

- Ürünlerde zararlı olan hastalık ve zararlılar ile nasıl mücadele edileceği, kimyasal mücadele yapılması gerekiyorsa, hangi ilaçların kullanılacağı ve bu ilaçların uygulama dozları ile ilgili bilgileri içeren “Zirai Mücadele Kitapçıkları” hazırlanmış olup üreticilerimize ücretsiz olarak verilmektedir.
- 2008 yılında proje çalışmalarının on-line olarak elektronik ortamda kayıt edilmesi ile kontrol ve izlenebilirliğin sağlanabilmesi amacıyla “Çiftçi Kayıt Sistemi” tabanlı bir yazılım programı hazırlanmaktadır. Bu program ile üreticinin, ürününde kullandığı kimyasalların takibinin daha hızlı yapılması mümkün olacak, denetim amacıyla yapılan analizler sonunda sistem içerisindeki üreticilerimizin ürünlerinde, pestisit kalıntısıyla karşılaşılması durumunda, geriye doğru izlenebilirlik sağlanarak yasal mevzuat çerçevesinde idari ve adli yaptırımların uygulanması mümkün olabilecektir.

ZİRAİ KARANTİNA HİZMETLERİ YÖNÜYLE ALINAN TEDBİRLER;

- Üretim yeri muayene raporu zorunluluğu getirilmiştir.
- RF’ye ihraç edilecek ürünlerde numune alma miktarı %2’den %4’e çıkarılmıştır.
- RF’ye gönderilecek ürünlerde karantina kontrolü yapan inspektör sayısı 1’den 2’ye çıkarılmıştır.
- RF’ye ürün ihracında paketleme evlerinde çalışan işçilere ve sorumlulara karantina etmenleri yönüyle eğitim verilmiştir.
- RF’ye hatalı ürün gönderen inspektörlerin 2. hatalarında RF’ye Bitki Sağlık Sertifika düzenleme yetkisi alınmaktadır.
- RF’ye ürün çıkışı 10 (on) kapı ile sınırlandırılmış olup Samsun ve Trabzon’daki kapılarda ikinci kontroller inspektörler tarafından yapılmaktadır.
- Tüm bu önlemler sonucunda 2005 yılından bu yana RF’den alınan bildirim oranı %0.2’den %0.06’ya gerilemiş olup bu bildirim oranı neredeyse %0’a yaklaşmakta ve her geçen yıl bu oran düşmektedir.
- Yaşanan son sorunlarla ilgili olarak ülkemizden Rusya Federasyonu’ na giden giden heyetin görüşmeleri sonucunda kesme çiçeklere fumigasyon uygulanmasına dair önerimiz RF tarafından kabul edilmiştir.

Görüldüğü üzere, RF’ ye yapılan ihracatta yaşanan sıkıntıların çözümüne yönelik gerekli tüm tedbirler etkin bir şekilde ve zamanında alınmıştır.